

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Leto XXVI. Štev. 1 (823)

T R S T - 18. januarja 1974

50 lir

Aktualnost Lenina

Vsako leto, v teh januarskih dneh, se mednarodno delavsko gibanje spominja dveh obletnic, ki se medsebojno prepletajo v vzročni zvezi, čeprav je ena bridka, ker nas spominja Leninove smrti, druga pa ustanovitve Komunistične partije v Italiji, na valu navdušenja, ki je preplaval delavstvo vsega sveta po zmagoviti oktobrski revoluciji in državljanski vojni v ZSSR.

Pol stoletja razdalje nam dopušča, da se mimo čustvenega pristopa, lotimo teme revolucionarne ideje in prakse, skratka vpliva komunističnega gibanja na svetovno in krajevno dogajanje.

Zgodovinskega vpliva komunističnega gibanja v svetu ni moč zanikati. Samo slepci in najbolj zagriženi reakcionarji lahko mižijo pred resnico, ki jo danes pozna dobra tretjina zemeljske oble, polovica človeštva. Zgodovinski vpliv Leninovih idej in prakse, ki se je izražala, več ali manj dosledno, kot je značilno za vsako mlado in tako radikalno revolucionarno gibanje, je čutili pol stoletja svetovne zgodovine. Ideja o narodni neodvisnosti, proti nakanam imperalizma in kolonialističnih teženj, je prevladala na Zemlji. Po zadnji antifašistični vojni se je svet spremenil in išče danes, skozi težave in krvave pretrse, pot k mirnemu sožitju. Novi narodi, onstran oceanov, iščejo svojo pot k pravičnejši družbi. Četudi je v Čilu bila revolucija začasno pogažena, ni dvomov da bo fašizmu vojaških sil sledil preporod ljudske enotnosti.

Tudi te izkušnje, kakor razmišljanje ob Leninovih tekstih, nas silijo k spoznavanju zapletenosti narave revolucionarnega pohoda ljudskih množic različnih narodov k osvoboditvi izpod družbenih jarmov kapitalizma in imperalizma. Prav zato, ker je po spoznanjih

Marxa in teoretični ter praktični dejavnosti Lenina postal socializem znanstvena metoda družbenega spreminjanja, nas različnost poti utrjuje v ugotavljanju, da je komunistična partija na pravi poti v svojih specifičnih pogojih.

Ko kapitalistični svet pretresajo strašne gospodarske krize, ko se ruši model potrošniškega gospodarstva, ki je dolga desetletja izkoriščal bogastva in prvine nerazvitega sveta, je glas komunistov v Evropi tembolj pomemben. Ni torej

neključje, še komunistične partije zahodnega, kapitalističnega sveta, s skupnimi naporimi iščejo izhoda, ki naj ob družbenem dvigu narodov jamči ohranitev miru in oblikovanje novega gospodarskega razvojnega modela.

Tudi v Italiji, kjer KPI z vso odgovornostjo stranke, ki predstavlja široke ljudske množice, delavski razred kot zgodovinski vodilni sloj vse družbe, postavlja celotni družbeni skupnosti pogoje novega razvoja, katerim se nihče ne more ogniti. Stik komunistov, socialistov in katoliških množic je dejansko izvajanje spoznanj, da so delavske

(Nadaljevanje na 2 strani)

1921 - 1974

KPI - odločujoča sila v boju za obnovo države, za novo politično usmeritev, za antifašizem, za socializem.

V torek, 22. t.m. ob 20. uri bodo v tržaškem Avditoriju govorili:

Vincenzo Galetti, član vodstva KPI, poslanec Albin Škerk, Sergij Slavec, tajnik ZKM, in Giorgio Rossetti, tajnik tržaške federacije KPI.

Nastopil bo tudi Tržaški partizanski pevski zbor.

Kriza devinsko-nabrežinske občinske uprave

Škodljivo zavlačevanje

Ko je bil list že urejen, je bila objavljena naslednja vest:

V četrtek, 17. t.m. je bil sklican v Nabrežini sestanek predstavnikov občinskih svetovalskih skupin KPI, PSI in SSL. Na sestnaku naj bi nadaljevali razpravo o položaju v občinski upravi in sklepali o morebitni novi koaliciji.

Na sestanku je predstavnik SSL Antek Terčon izjavil, da pričakuje, da bodo demokristjanski občinski odborniki podali ostavko in da se bo s tem ustvaril nov položaj. Rekel je tudi, da pričakuje, da bo župan v katkem sklicu sejo občinskega sveta. Zaradi tega je zahteval, naj bi sestanek med predstavniki KPI, PSI in SSL odložili za nedoločen čas. Po teh izjavah so predstavniki SSL odšli.

Komunistična skupina je v zvezi s tem objavila poročilo, v katerem je rečeno, da zahteva SSL po odložitvi razgovorov odraža pritisk tržaških političnih krogov, ki poskušajo vsiliti devinsko-nabrežinski občini tako rešitev, ki je daleč od volje domačega prebivalstva.

Poročilo nadaljuje, da se na pogajanjih leve sredine ne bo moglo rešiti krize, ki nastaja zaradi globokih protislovij in napak političnega in upravnega značaja, zaradi katerih je bilo delo devinsko - nabrežinske občine povsem paralizirano.

Komunisti smo tudi tokrat, spričo težke in resne krize, ki jo je v prvi vrsti občutilo prizadeto prebivalstvo, pokazali, da želimo na konstruktiven način in z odgovornostjo pristopiti k reševanju odprtih vprašanj. Glavno vodilo nam je bila korist vsega prebivalstva naše občine, slovenskih in italijanskih delovnih ljudi. Naši predlogi so med prebivalci, med volivci vseh demokratičnih skupin, naleteli na odkrito in iskreno odobravanje. Tega ne moremo tediti za rešitev, ki jo skušajo sedaj ponujati, z obnavljanjem stare koalicije.

Od pogajanj leve sredine prebivalstvo lahko pričakuje samo še eno leto kriz, politične in upravne paralize.

Za rešitev krize v devinsko-nabrežinski občini

Izpolnili bomo svojo dolžnost!

V prejšnji številki našega lista smo komentirali stanje v devinsko-nabrežinski občinski upravi, ki jo že dalj časa pretresa huda kriza. Ugotovili smo, da dosedanja koalicija razpada in poudarili, da se odpirajo možnosti za sestavo nove uprave. Objavili smo tudi pismo svetovalske skupine KPI svetovalskima skupinama PSI in SSL z vabilom na skupni sestanek in s ponudbo za sodelovanje pri sestavljanju nove večine, ki naj prevzame vaje občinske uprave do prihodnjih upravnih volitev.

Naše vabilo je tokrat dobilo pozitiven odgovor najprej pri SSL in nato tudi pri tovariših socialistih. Prišlo je do srečanja z obojimi. Vršil se je tudi sestanek med tremi partnerji - KPI, PSI, SSL. Na sestanku so skupine povedale svoja stališča in postavile predloge za rešitev občinske krize.

Medtem so se vršili tudi širši sestanki komunistov in simpatizerjev v Šempolaju, Vižovljah in Nabrežini. Na teh sestankih, ki so bili dobro obiskani, so člani naše svetovalske skupine poročali o poteku pogajanj in po daljših razpravah prejeli pooblastilo, naj nadaljujejo pogajanja za sestavo nove koalicijske uprave, v kateri naj bi komunisti, poleg socialistov in prištevši Skupne slovenske liste ponovno prevzeli določene odgovornosti.

Na omenjenih sestankih je komunistična skupina prejela tudi navodilo, naj se pri pogajanjih zaveže za sestavo programa, nove ljudske uprave. Smernice tega programa so naslednje: zaščita naravnega okolja in v prvi vrsti slovenske narodnostne skupnosti, rešitev vprašanja javnih prevozov, odprava krize na šolskem in zdravstvenem področju, izpopolnitev smetarske službe in zavzemanje za večjo čistočo, pristopitev k uredništvu napeljava metana po vaseh, izpopolnitev greznic, izgradnja kulturnega doma v Nabrežini in odprava sleherne diskriminacije komunistov. Podčrtano je bilo tudi, da bi komunisti morali imeti svoje

predstavnike v vseh občinskih ustanovah in komisijah, v katerih sedaj niso zastopani. Naglašena je bila tudi potreba po večji povezavi z občani. V ta namen naj bi ustanovili krajevne posvetovalne odbore.

Glede sestave novega ožjega odbora niso bile postavljene posebne zahteve, čeravno so tovariši opozorili našo svetovalsko skupino, naj se odločno zavzame za sorazmerno zastopstvo KPI v novi upravi. Naši tovariši so priporočili tudi, naj bi povabili k sodelovanju socialdemokratskega svetovalca in eventuelno tudi levo strujo Krščanske demokracije. Člani naše svetovalske skupine, ki so se udeležili prej omenjenih pogajanj, so upoštevali navodila in nasvete tovarišev.

Med našimi bralci in še posebej med devinsko-nabrežinskimi občani vlada veliko zanimanje za razplet dogodkov in za perspektive rešitve občinske krize. Domačini na splošno želijo, da bi občinsko krizo čimprej premostili ter ustanovili novo koalicijo s komunisti, kar bi predstavljalo jamstvo za izhodišče iz sedanje ohromelosti in pričetek večje aktivnosti v korist občanov. Z naše strani si prizadevamo, da bi ugodili tem upravičenim željam občanov, ki so naveličani falimentarne politike nabrežinskega levega centra.

Kar se samih pogajanj tiče, menimo, da se preveč zavlakujejo. Razlogi tega zavlakujevanja, po našem mnenju, niso toliko v težavah zaradi sestave programa kot zaradi izbire oseb, ki naj bi prevzele vodilna mesta v novi občinski upravi.

Višje koristi občanov zahtevajo nujno premostitev vseh ovir in odpravo slehernega pridržka, ki še obstaja med socialisti in LSS za dosego sporazuma s komunisti. Potrebna je večja politična volja, da se napravi čimprejšnji konec poraznemu obdobju in prične s plodnejšim delom v obnovljeni občinski upravi. Skrajni čas je, da rešimo, kar se rešiti da. Komunisti bodo tudi tokrat, kot vedno, izpolnili svojo dolžnost.

Krožek za družbene in politične vede «Pinko Tomažič» v Trstu vabi na proslavo 50. obletnice Leninove smrti. Proslava bo v mali dvorani Doma pristaniških delavcev (Trg Duca degli Abruzzi 3), v sredo, 23. januarja ob 20. uri.

Tov. Marija Bernetičeva bo govorila o tem, kako sta Lenin in njegovo delo odjeknila v naših krajih, tov. Vittorio Vidali pa o današnjih razmerah v svetu v luči leninizma. Predvajanje dokumentarnega filma «Na čelu države sovjetov».

V dneh od 21. do 23. januarja bo v istem prostoru razstava lepakov iz oktobrske revolucije, poslovenjenih leninovih spisov ter slik iz Leninovega življenja in dela. Razstava bo odprta od 16. do 19. ure.

Aktualnost Lenina

(Nadaljevanje s 1. strani)

mu razredu pri opravljanju svoje zgodovinske funkcije potrebna zaveznitva. Nobenega «odklona» torej, pač pa le korak naprej na poti demokratizacije italijanske družbe in ustvarjanja pogojev za oblikovanje bloka družbenih sil, ki bo sposoben spremeniti v Italiji družbeni red, v socialističnem smislu.

Aktualnost Lenina poudarjamo komunisti tudi v naših krajevnih pogojih, ko se v vsakodnevnih praksi spoprijemamo z zapletenim, toda za nas bistvenim vprašanjem odnosov med narodnostnimi skupnostmi. Manjšinsko vprašanje, ki ga je Lenin tako strogo znanstveno, obenem pa revolucionarno dosledno, razčlenil, je za komuniste še danes ključno vprašanje v boju za demokratizacijo družbenih odnosov. Zato so Slovenci že pred pol stoletja spoznali prav v KPI tisto silo, ki jim je trdno in enotno jamstvo v boju za svoje pravice. Prav stalna težnja k ustvarjanju širokih zavezništva in trdne enotnosti ljudskih sil, v tem primeru same manjšinske skupnosti, so značilnost politike KPI tudi v današnjih pogojih. Niti najmanj ne dvomimo, da se bo tudi skorajšnja (?) mednarodna konferenca o manjšinah, o kateri se tolikanj govori in piše, morala spoprijeti z Leninovimi spoznanji o bistvu narodnega vprašanja.

Tako, v vrvežu razprav in praktičnega dela, ki čakajo partijo v teh januarskih dneh, se komunisti spominjamo Lenina in datuma ustanovitve KPI; spominjamo brez triumfalizmov, ker ne proslavljamo preteklosti, temveč uresničujemo, v njeni luči, sedanjost in bodoče, v smeri, v katero gledamo.

Gorske skupnosti

Državni zakon št. 1102 iz leta 1971 predvideva splošen gospodarski in družbeni razvoj goratih predelov, ki so zaostali v primerjavi z nižinskimi področji. V ta namen se ustanovijo nove javnopravne ustanove — gorske skupnosti — na homogenih področjih. Te ustanove vodijo izvoljeni svetovalci občin, ki se združijo v gorski skupnosti.

Omenjeni državni zakon nalaga deželni ustanovam nalogo naj ustanovijo gorske skupnosti. Skraj vse dežele so to nalogo že izpolnile, Furlanija-Juljska krajina pa je v tem pogledu v zamudi. V prejšnji mandatni dobi, ko deželni odbor ni bil naklonjen ustanovitvi gorskih skupnosti, je svetovalska skupina KPI predložila zadevni zakonski predlog. S tem je prisilila deželni odbor, da je predložil svoj zakon. Toda deželni zakon je v marsičem slabši od državnega. Tako bo razmejitev gorskih področij v posamezne skupnosti izvršena z dekretom predsednika deželnega odbora namesto z deželnim zakonom. Skupnostim v naši deželi ni bila priznana pristojnost za urbanistično načrtovanje in kar je še bolj negativno je to, da deželni zakon ne predvideva gorskim skupnostim, ki bodo vključevale slovensko narodnostno skupnost, pristojnosti za reševanje manjšinskih vprašanj.

Postopek za ustanovitev gorskih skupnosti je že dalj časa v teku. Občinski sveti so se izrekli o tem, kateremu področju ali skupnosti hočejo pripadati. Sklepe občinskih svetov je proučila posebna deželna komisija 15 deželnih svetovalcev. Ta komisija je svoje delo dokončala dne 29. novembra 1973 in v bistvu potrdila voljo in sklepe občinskih svetov, ki so se izrekli za ustanovitev 10 gorskih skupnosti v naši deželi.

Slovenska narodnostna skupnost bo vključena v petih gorskih skupnostih in sicer v trbiško, v katero spadata Kanalska dolina in Rezija, tarčentsko, v katero spadajo Terska dolina, Nadiške doline bodo sestavljale svojo skupnost, števerjanska občina in nekateri drugi briški predeli bodo sestavljali skupnost zase, področja goriškega in tržaškega Krasa pa bodo sestavljala svojo, kraško, skupnost.

Naj navedemo na kratko kakšna bo kraška gorska skupnost: To skupnost bodo sestavljale občine Dolina, Repentabor, Trst, Tržič, Ronke, Doberdob, Foljan, Zagraj in Sovodnje. Vsako izmed omenjenih občin bodo v gorski skupnosti zastopali poleg župana ali njegovega namestnika še trije občinski svetovalci, od katerih bo eden pripadal manjšini, tržaška občina pa bo imela v gorski skupnosti pet svetovalcev. Tako bo kraška gorska skupnost imela 38 svetovalcev. Ti bodo sestavljali glavni svet. Glavni svet bo iz svoje srede izvolil ožji odbor in predsednika. Politično bo svet kraške gorske skupnosti zasnovan približno tako: KPI 15, PSI 10, DC 7 in SS 6 članov. Ko bo gorska skupnost ustanovljena, bo morala najprej izdelati statut skupnosti. Statut bo moral vsebovati tudi demokratična jamstva za slovensko narodnostno skupnost, ki bo v tej gorski skupnosti v večini.

Ko bodo ustanovljeni tehnični, knjigovodski in drugi uradi bo gorska skupnost morala sestaviti in odobriti (v teku enega leta) večletni družbeno-gospodarski načrt, ki bo imel za cilj preporod celotnega kraškega področja. Pri izdelavi

tega načrta bodo neposredno sodooločali prizadeti prebivalci, družbene organizacije, ustanove in sindikati, ki so prisotni na ozemlju skupnosti. Do 30. septembra vsakega leta ob morala ustanova gorske skupnosti izdelati poseben letni program in proračun ter ga predložiti deželi v odobritev. Načrti bodo morali upoštevati specifičnost kraškega področja in ljudi, ki na njem živijo. Tem demokratično izdelanim načrtom, ki bodo posegali v vse gospodarske panoge, se bodo morali prilagoditi vsi, torej tudi javne ustanove, deželni in državni uradi, turistične ustanove itd.

V kraški gorski skupnosti nista zaenkrat prisotni občini Zgonik in Nabrežina. O tem se je večkrat govorilo. V komisiji petnajstih je bilo sklenjeno, da se obe občini vključita v gorsko skupnost in predsednik deželne vlade je zagotovil, da bo ukrepal v tem smislu.

Iz vsega tega izhaja, da bo nova medobčinska javnopravna ustanova, gorska skupnost, izredno pomembna, saj bodo šli preko nje vsi posegi gospodarskega, socialnega in urbanističnega značaja.

Ustanova za kraške rezervate bo izgubila svojo veljavo takoj ko bo začela delovati ustanova gorske skupnosti, saj spadajo vse pristojnosti te ustanove v okvir pristojnosti gorske skupnosti.

DUŠAN LOVRIHA

Po 22 letih negativen odgovor

Minilo je 22 let odkar je občinski svet v Sovodnjah sklenil, da krajevne ulice poimenuje po zaslužnih slovenskih možeh ter razveljavi poimenovanje, ki ga je svojčas vsilil fašizem. Sklep občinskega sveta je bil odposlan nadrejeni oblasti v odobritev. Toda birokratska pot v demokraciji je zelo dolga, fašizem se je posluževal mnogo krajše poti. Ker nadrejena oblast ni odgovorila, ker ni bil sklep niti odobren niti zavrnjen, so bili storjeni drugi koraki. Tudi naš poslanec tovariš Škerk se je zanimal za to vprašanje.

Končno je prišel odgovor ministrstva za prosveto. Negativen odgovor! Sklep sovođenjskega občinskega sveta, ki je bil sprejet pred več kot dvema desetletjema, je bil zavrnjen. Torej v slovenski vasi ne smejo ulice imeti sloven-

skega imena! Le neko izjemo je naredilo ministrstvo: «Malostno» je dovolilo, da se «via Impero» preimenuje v «via 1 Maggio», «via Guido Neri» se lahko preimenuje v «via Basovizza», «via 28 ottobre» pa se lahko imenuje «via 4 novembre». Ministrstvo je tudi pristalo na to, da se imena savojske dinastije (kaj imajo skupnega s Sovodnjami?) občinska uprava lahko zamenja s krajevnimi zemljepisnimi imeni.

Sovodnjski primer ne potrebuje komentarja, saj je tako jasno, da je bilo zavlačevanje odgovora namerno, da nekatere vodilne kroge prav nič ne motijo imena fašistov in niti ne ime proslulega imperija; potrjuje, kako daleč smo od popolnega uveljavljanja republiške ustave, ki je sad protifašističnega odporništva in osvobodilnega boja.

Beneška Slovenija protestira

Prepoved pošolskega pouka v slovenščini je povzročila hudo ogorčenje

Prepoved tečaja slovenščine, ki ga je organiziral šolski patronat občine Brdo v Slovenski Benečiji, je povzročila nezadovoljstvo v demokratični javnosti in številne proteste. Krožek za kulturne raziskave, Brdo; Zveza slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije; Študijski krožek Nedža, Špeter Slovenov; Kulturno društvo Ivan Trinko, Čedad in duhovniki skupine Dom so objavili naslednji protest:

«Podpisana prosvetna društva, kulturne organizacije in združenje izseljencev Beneške Slovenije so izvedele, da šolsko nadzorništvo iz Humina ni dovolilo, da bi v pošolskem pouku poskusno poučevali slovenščino v šolah v Brdu in Teru v Terski dolini. Prepoved je bila izrečena kljub temu, da je šolski patronat občine Brdo sklenil, da uvede pouk slovenščine, zato da v primerni obliki nudi možnost vsebinskega iskanja in vzpodbuja k razmišljanju o kulturi, ki je privlačna zaradi raznolikosti in končne celovitosti.

Izkušnje sodobne pedagogije potrjujejo, da je dolžnost šolske vzgoje utrjevati vse izvirne komponente otrokove osebnosti, in resnične človeške vrednote. Razširjati in ovrednotiti mora človeško ovtohtono kulturo, ki bi bila za vedno izguljena, če bi se asimilirala.

Prebivlastvo Nadiških dolin, Terske doline, Rezijske in Kanalske doline je skozi stoletja trdno ohranilo slovenske šege, navade in jezik.

S prepovedjo, da bi šolarji v pošolskem pouku izpopolnjevali izobrazbo in ohranili izrazno bogastvo tisočletnih izročil, šege in jezike, se ponavljajo politične ovire, ki jih postavljajo dobro znane sile, ki ponovno kratijo stvarne možnosti svobodnega in demokratičnega razvoja prebivalstva Beneške Slovenije.

Demokratična država, kot je republika Italija, ki se je porodila v odporu in temelji na demokratični ustavi in štiti tudi kulturne in narodnostne značilnosti vseh jezikovnih manjšin, ne more prezreti dejstva, da so prebivalci Beneške Slovenije pripadniki manjšine.

Podpisane organizacije odločno protestirajo proti prepovedi, ki krši ustavo in onemogoča razvoj slovenske kulture in njenih značilnosti v Beneški Sloveniji. Taki ukrepi hudo škodijo našemu ljudstvu, ki se, nasprotno, mora preroditi, otresti se pritiskov in se dvigniti k enakopravnosti.

Za nekatere je šola še vedno zaprta struktura, daleč od življenja. Zato preprečujejo, da bi se otroci teh krajev naučili pisati in brati v jeziku, ki ga govore od rojstva.

Pevci iz Ljes na nedavnem srečanju emigrantov v Čedadu.

Te sile gotovo ne vedo in nočejo vedeti, da ni vrednota oblikovati in voditi človeka do enakopravnosti, ampak v aktivnem iskanju samega sebe. Zato lahko še naprej delujejo po zakonu močnejšega, saj se zavedajo, da z vsako zatrtjo jezikovno manjšino odmeje tudi zelena veja svobode.

Organizacije Beneške Slovenije izražajo ogorčenje ob takem početju in menijo, da so glasnik čustev velike večine prebivalstva, zato vabijo vse demokratične sile, naj se poslužijo svojih pravic in moči, da bi bila šola v Beneški Sloveniji dana možnost dinamičnega razvoja v skladu s potrebami in pričakovanji ljudi. Prizadevajo naj se ustvariti pogoje za popolu narodni, politični, družbeni in gospodarski razvoj slovenske manjšine v videmski pokrajini, ki bo element miru in sodelovanja ob vzhodni meji, če bo svobodna in enakopravna, in prispevala k bolj demokratičnejši družbeni rasti države.

Istočasno podpisana društva in organizacije prosijo demokratične stranke in organizacije videmske pokrajine, avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine in italijanske republike, naj se zavzamejo, da se nepravilni, antidemokratični in protiustavni ukrep šolskega nadzorništva v Huminu, ki ga je navdahnila birokratska, centralistična in policijska miselnost, takoj umakne in da se omogoči nadaljevanje poučevanja slovenščine v pošolskem pouku v Brdu in Teru».

(Sledijo podpisi)

Prispevki

Za sklad DELA so prispevali:

Nada Lasig iz Sesljana 1.500 lir, Rudi Sedmak iz Vižovelj 1.000 lir in Mirko Abram iz Nabežine 1.000 lir.

V počastitev spomina pokojne matere daruje Vida Mora iz Sesljana 1.000 lir za sklad DELA.

Ob vpisu naročnine sta prisvela za sklad Dela: Franc Pertot iz Nabežine 1.000 lir, Emil Gabrovec tudi iz Nabežine pa 2.000 lir.

Vsem darovalcem iskrena hvala.

Sožalje

Prejšnji teden je zaradi prometne nezgode tragično preminil tovariš Rihard Cunja iz Barkovelj. Sekcija KPI «Marij Matjašič» iz Barkovelj izraža ženi Silvani in sinovoma globoko sožalje. V počastitev spomina pokojnega daruje 3.000 lir za komunistični tisk.

Tudi uredništvo «Dela» izraža sožalje težko prizadeti družini.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Ljudski oder

Jaka Štoka:

MUTASTI MUZIKANT
NE KLIČI VRAGA
(enodejanki)

V soboto, 19. t.m. ob 20. uri v
Ljudskem domu v Križu

Kulturni dom GOSTOVANJE SLOVENSKEGA LJUDESKEGA GLEDALIŠČA IZ CELJA

Witold Gombrowicz:

IVONA, PRINCEZA BURGUNDIJE
komedija

Ponovitve: v soboto, 19. t.m. ob 20.
(Abonma red B), v nedeljo, 20.
t.m. ob 16. uri (abonma red C-ne-
deljski in red F-okoliški), v poned-
eljek, 21. t.m. ob 20. uri (abonma
red I), v torek, 22. t.m. ob 16. uri
(abonma red J), v sredo, 23. t.m. ob
16. uri (abonma red K), ob 20. uri
(red D-mladinski in red E-mladinski)

GOSTOVANJE LUTKOVNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Hanna Januszewska:

TIGRČEK PETER

V ponedeljek, 21. t.m. ob 15. in 17.
uri v Kulturnem domu v Trstu,
v torek, 22. t.m. ob 11.30 v Pro-
svetni dvorani na Proseku, ob 16.
uri pa v dvorani Igo Gruden v Na-
bežini.

1. redni občni zbor Tržaškega partizanskega pevskega zbora

Med nami ni omahljivcev

Preteklo soboto je bil v Kulturnem domu v Trstu prvi redni občni zbor Tržaškega partizanskega pevskega zbora. Pevci-borci in aktivisti so dali obračun o enoletnem delovanju; dali so pozitiven obračun. Iz poročila, ki ga je bral predsednik Niko Škamperle, povzemamo naslednje:

«Na današnjem občnem zboru moramo preveriti, kako smo ideje in cilje, ki smo si jih ob ustanovitvi zbora zastavili, uresničevali. Poudariti moramo, da naš zbor ni le pevski zbor, ampak tudi pomemben dejavnik v našem političnem življenju. Tradicija boja za socialno in narodnostno enakopravnost, ki jo z našim delovanjem stalno oživljamo, je nam samim in vsem tistim, ki nam sledijo, stalen memento, je velik rdeč klicaj na belem polju popuščanja, je velik rdeč klicaj na sivem polju lažnih vrednot, ki nam jih vsiljuje družba, v kateri živimo, je velik rdeč klicaj na črnem polju skrajnega zla, ki se v tej družbi poraja, na črnem polju fašizma.

Tak klicaj je v letu dni delovanja naš zbor tudi bil. To funkcijo je opravljal kot neustrankarska in avtonomna a vendar politično točno opredeljena organizacija. Že ob samem prvem nastopu smo namreč jasno pokazali, kakšni in čigavi smo, sklenili smo, da izkupiček prvega nastopa namenimo v pomoč vietnamskemu ljudstvu. Danes lahko povemo, da je pred nedavnim odplula iz Genove ladja, ki je med drugim odpeljala tudi ribiške mreže, darilo Tržaškega partizanskega pevskega zbora vietnamskim ribičem.

Izraz idej NOB

Od vsega začetka je bilo torej jasno, da je naš zbor po eni strani izraz idealov narodno osvobodilnega boja naših borcev, po drugi strani pa tudi izraz vseh delujočih antifašističnih sil ter enotnosti teh sil. V skladu s temi načeli smo stalno sledili dogajanjem okrog nas in na ta dogajanja hitro in odločno reagirali. Tako smo npr. po atentatu na sedež naprednih slovenskih organizacij v Celovcu takoj protestirali, tako smo skupaj z drugimi zbori na veličastnem protestnem koncertu v tržaškem Kulturnem domu protestirali proti diskriminaciji, ki jo je deželna uprava zagrešila do našega kulturnega ustvarjanja, tako smo dvignili svoj glas vsakokrat, ko je zločinska roka

Predsedstvo občnega zbora TPPZ.

oskrunila naše spomenike. Ta načela so nas vodila tudi pri izbiri repertoarja, v katerega smo vključili poleg naših partizanskih pesmi tudi partizanske pesmi drugih narodov, stare in nove revolucionarne pesmi ter tiste, iz katerih so vse te nastale: ljudske pesmi.

Naš zbor je imel do sedaj že 22 nastopov. Nastopili smo na domačih tleh, v Sloveniji in Istri, v Milanu in v Carpiju. S partizansko pesmijo smo torej spominjali rojake tostran in onstran meje na resnične vrednote preteklega in sedanjega boja, ob tem pa nismo mogli pozabiti, da smo prav v tem boju skovali trdne vezi z italijanskimi antifašisti. Nastopali smo kot zbor slovenskih borcev, aktivistov partizanov iz Trsta, opozarjali italijansko javnost na naš obstoj in na naše probleme, obenem pa smo z našimi nastopi poudarjali, da stojimo trdno na strani vseh naprednih in antifašističnih sil, ker se zavedamo, da je vsak korak k višji stopnji demokracije v Italiji tudi korak k reševanju naših problemov».

V nadaljevanju predsedniškega poročila je rečeno:

«Tesnejši kot doslej bi morali biti naši stiki s partizansko zvezo ANPI, s pomočjo katere bomo na-

šim borcem, ki še niso dosegli priznanja statusa borca, pomagali, da to čimprej dosežejo. S tem namenom smo pri zboru ustanovili tudi komisijo za socialne zadeve, ki bo morala v bodoče svoje delo še bolj okrepiti.

Kot soustvarjalci napredne kulturne dejavnosti v zamejstvu smo včlanjeni v Slovensko prosvetno zvezo, ki združuje na našem ozemlju vsa prosvetna društva, ki se tako kot mi sklicujejo na ideale narodno osvobodilnega boja in odpor- niškega gibanja».

Zatem je predsednik Škamperle govoril o finančnih zadevah zbora. Med drugim je rekel da pevci ne prejema niti odškodnine za vožnjo na vaje, da vsak mesec prispevajo svoj prostovoljni davek za skupne potrebe zbora, nato pa se je vsem tistim, ki zbor gmotno podpirajo, zahvalil.

Svoje poročilo je predsednik zaključil z naslednjimi besedami:

«Med nami ni omahljivcev. To smo poudarili že na ustanovnem občnem zboru in danes lahko isto trditev še glasneje ponovimo. Od takrat do danes ni namreč niti eden naših pevcev omahnil na poti, vsi vztrajno in požrtvovalno gojijo našo borbeno pesem. Menim, da je že to dejstvo dovolj, da nam potrdi pravilnost naših izbir».

123 vaj 22 nastopov

Tajnik Lucijan Padovan je podal podrobnejši prikaz celotnega delovanja TPPZ. Iz tega poročila izhaja, da je zbor imel 123 pevskih vaj in 22 nastopov; da repertoar zbora obsega 20 pesmi s partizansko tematiko in nekaj narodnih. Dalje je tajnik Padovan povedal, da je zbor izdal že dve brošuri, da v okviru zbora deluje foto-klub, ki ima nalogo, da prireja razstave in filmske predstave, da je odbor TPPZ imel 19 rednih sej.

Zanimiva je tudi naslednja ugotovitev; pevci in člani godbenega ansambla, ki sodeluje s TPPZ, so na lastne stroške doslej prevozili nad 100.000 km, da bi ponesli med narode borbeno, partizansko, revolucionarno pesem, kar je dovolj zgovoren dokaz zavesti tovarišev.

Občni zbor TPPZ

Člani TPPZ na 1. rednem občnem zboru v tržaškem Kulturnem domu.

Iz tajniškega poročila je tudi razvidno, da ima TPPZ 122 aktivnih članov in 68 podpornih članov.

Na koncu svojega tajniškega poročila se je Lucijan Padovan zahvalil zborovodji Oskarju Kjudru in gledališkemu igralcu Juliju Guštinu.

Novi vodilni organi TPPZ so tako-je sestavljeni:

Glavni odbor: Niko Škamperle, Rudi Žerjal, Lucijan Padovan, Lucijan Malalan, Stanko Vodopivec, Vilko Batič, Ivan Grgič, Silvan Maver, Mirko Čok, Stane Kralj, Maks Kalc, Miran Batič, Milan Slapnik, Miro Presl, Lojze Počkaj, Marjan Kralj, Germano Švara, Marjan Spetič in Vladimir Kenda; nadzorni odbor: Stojan Spetič, Miloš Kodrič, Mirko Kapelj, Vido Pegan in Bazilio Hrvatič; umetniško vodstvo: Jože Cesar, Julij Guštin, Albin Orel, Igor Jankovič in Karel Grgič. Po statutu je zborovodja Oskar Kjuder avtomatično član umetniškega vodstva.

Pesem kot borba. Vsakokrat, ko se je vsula z odrov, gledaliških ali lesenih, sredi gmajne, po uvodnih rafalnih recitatorja, se je v srcih poslušavcev nekaj vzdignilo, vžgala se je iskra upornosti, zaključevala je v razumu misel.

Razmišljanje o tem, kar je bilo. Daleč so leta resničnih bojev, ko so okoli nas padali tovariši, lačni in prezebli sredi budih zim. Ko si sovražnika gledal skozi mušico na koncu puške...

In o tem, kar je. Zakrknjen, skrit sovražnik sredi jeseni 1969, v noči, postavlja peklenski stroj pod okna slovenske šole v tržaškem predmestju. In v naših vaseh se pojavljajo kljukasti križi, sramota. Celo tovarišem, ki so omahnili, na njihove posmrtno kamne, težke kaplje bolesti vsega naroda, je podlost pustila znamenje.

Kaj še bo? Sovražnika, ki je vedno isti, bomo doklestili. Moramo. Tudi mi, nikoli bivši, temveč samo borci, z drugim in tretjim pokolenjem, ki ponosno v zdravem zanosu izpripčuje povsod, v šolah, na ulicah in v delavnici svoje upanje in slo po svobodi, enakopravnosti, bratstvu, pravici...

Cilji, za katere so padali tovariši, od Gortana in Bidovca sredi najbolj črne noči, tja do mladega borca, ki je v majski dan omahnil pred sodno palačo, v zadnjem, zmagovitem spopadu z Nemci.

Pesem kot borba

Naš zbor opravlja poslanstvo, ki si ga je naložil, vztrajno in uspešno. Objem delavskih množic v Milanu, največjem industrijskem centru Italije, je pomenil tudi stik med Slovenci, uporno narodno manjšino na vzhodu republike, in italijanskimi demokrati. Bili smo med svojimi, pozdravljali s pestjo, ponavljali pesmi, naše in njihove, še vedno naše.

V spomin internirancem, v Carpiju, tekstilnem središču rdeče Emilie-Romagne Poln trg, zjutraj in popoldne. Pred najvišjim varuhom neizpolnjene italijanske republiške ustave in njenim prvim podpisnikom, nato pa še pred množico, smo izprijali svojo pripadnost slovenskemu narodu.

Boj naše skupnosti se prepleta kakor naša pesem, s težnjo vseh poštenih delovnih ljudi, ki se bore za napredek. Ko padajo gnile stene, ko se rušijo zapreke, dibamo svobodnejše. In še mogočnejša bo naša pesem, ki bo še bila v srca, kot program in geslo.

Bili smo v naših vaseh, po Krasu, po poteh naših brigad, v nekdanji otožni Istri, v brihu nad Cerknim, kjer se je tiskal naš dnevnik (Partizanski dnevnik. Op. Uredn.), v kulturnem sre-

dišču matičnega naroda, junaškem mestu ilegalcev - Ljubljani, pri Sv. Jakobu v Trstu prvih barikad. In še enkrat smo spoznali, da so se morda spremenila zunanja obličja naših biš, a malo, zelo malo, čustva človeka na Krasu, ob morju.

Nismo ostali zaprti sami vase. Ponesli smo besedo, ki je tudi dejanje, povsod, kjer je bilo potrebno. Svoje poslanstvo bomo izpolnjevali, združeni v tovariški skupnosti, ker nas žene prepričanje.

Na razkoraku tega prvega leta našega dela, je ladja «Garibaldi» izkrcala v rdečem ustju Rdeče reke, v Haifongu, tudi ribiške mreže. Darilo tržaških partizanov-pevcev, drugim partizanom-borcem, ki danes obnavljajo iz ruševin opustošeno domovino, še včeraj pa so darovali mladost za «domovino, za Viet Nam, za novo pomlad».

V teh ribiških mrežah so vpletena naša čustva. Skromne so, prproste in obenem trpežne, kakor mi sami.

Zbor čaka sedaj novo delo, mladi pritekajo vanj, utrjuje se in širi. Dokaz, da bomo še živi in da bomo delali vse dokler bo še potrebno poudarjati, da želimo smrt fašizmu in svobodo narodom.

Povzeto iz nove brošure, ki jo je izdal Tržaški partizanski pevski zbor. Stavček je napisal Stojan Spetič

Uporne Mačkolje

Ob 30-letnici požiga vasi

VII.

Od ustanovitve KPI dalje je v Mačkoljah obstajala komunistična organizacija. Včasih je bila močnejša, včasih pa (npr. tedaj ko je fašizem ostrejši posegel zaradi česar so se morali najboljši kadri umakniti ali pa so jih odvedli v ječo) je bila šibkejša. Tovariš Izidor Tul, ki spada med najstarejše člane partije (sedaj je star 76 let), pripoveduje:

«Organizirani smo bili v celicah. V vsaki celici je bilo pet tovarišev. Zaradi konspiracije, ki je bila nujno potrebna, celice niso bile med seboj povezane. Povezavo med njimi je vzdrževal Anton Smotlak - Preščen.

V komunistično partijo sem bil sprejet leta 1923, vendar pa sem že prej sodeloval z nekaterimi komunisti. Poverili so mi razne naloge. V noči po volitvah leta 1921 (ko so fašisti namestili v Osp, da bi uničili glasovnice, ker so domačini glasovali za Vilfana. Op. uredn.) mi je bila zaupana naloga, naj skrbim za stražo ob vasi in za obveščanje o premikih 'cofljev' (tako so takrat imenovali fašiste. Op. uredn.).»

Po znanih dogodkih v Mačkoljah leta 1921 se je Izidor Tul moral umakniti. Odšel je v Jugoslavijo. Vrnil se je, ko se je položaj nekoliko umiril ter se ponovno zaposlil v žveljski oljarni. Vzpostavil je stike z Antonom Smotlakom, In tedaj je bil sprejet v KPI.

«Celico, kateri sem bil dodeljen — tako pripoveduje Izidor Tul — so sestavljali poleg mene še štirje tovariši. Spominjam se le treh: Josipa Smotlaka, Matije Smotlaka in Ivana Krma. Sestajali smo se v gozdičih, ali v grapah, podobno kot druge celice. Splošne sestanke in konference smo imeli večinoma ponoči, včasih pa tudi čezdan, vendar smo bili zastraženi. Imeli smo zanesljive izvidnike, ki so nas pravočasno obvestili na nevarnost. Tudi jaz sem to nalogo večkrat opravljal. Na splošne sestanke ali konference so prihajali tovariši iz dolinskega okoliša, iz Gabrovice, iz Miljskih hribov in Milj. Večkrat sta se sestankov udeležila tudi tovariša Božo Kolarič in Luigi Frausin.

Med drugimi nalogami — tako nadaljuje tovariš Tul — so mi poverili nalogo, naj skrbim za politično vzgojo mlajših članov. Učil sem jih tudi, kako naj se vedejo, če bi jih policija zaslišala.

vala. Večkrat sem se udeležil tudi raznih propagandnih akcij. Dne 30. aprila 1930 sva skupaj z Jožetom Smotlakom prižgala kres na hribu pri Mačkoljah. S tem dejanjem smo proslavili delavski praznik. Zaradi tega so bili fašisti hudo vznemirjeni. Sicer pa smo na predvečer vsakoletnega prvo-majskega praznika obesili rdeče zastave na drevesa v gozdičih blizu Mačkolj in na Žaveljskem hribu.

Delovali smo neprekinjeno v vseh letih ilegale in v dobi oboroženega boja proti nacifašizmu.

SKOJ in Zvezo slovenske mladine so v Mačkoljah organizirali decembra 1943. Sekretar SKOJa je bil takrat Ivan Krmeč, ki je bil kasneje ranjen in je zaradi hudih poškodb umrl leta 1945. Takratni skojevec Cvetko Smotlak pravi, da je komunistična mladina prispevala pomemben delež v boju za

(Nadaljevanje na 8. strani)

Nova knjiga

Vittorio Vidali: «La guerra antifascista»

Pred nedavnim je izšla izredno zanimiva knjiga z naslovom «La guerra antifascista» (Antifašistična vojna). Napisal jo je Vittorio Vidali. Sestavke, ki so bili napisani v španskem jeziku, sta v italijanščino prevedli dr. Laura Weiss in Katia Mañas.

Gre za bogato zbirko člankov, ki jih je tovariš Vidali objavil v časopisu «El Popular», glasilu Delavske zveze Latinske Amerike, za časa druge svetovne vojne, ko je bil v izgnanstvu v Mehiki.

V člankih opisuje Vidali položaj v raznih državah, ki so bile vpletene v vojno žarišče, stališča raznih vlad, vsakovrstne spletke in provokacije, ki so poostrovale takratni položaj. Opis posameznih dogodkov avtor dopolnjuje z lastnimi ocenami in mnenji.

Ti članki, ki so bili napisani, ne da bi bili medsebojno povezani, nam nudijo, ko jih zaporedno preberemo, neko celotno, na svoje-

vrsten način oblikovano zgodovino antifašistične vojne.

V njih se avtor večkrat ozira tudi na razmere v naših krajih in na položaj v Jugoslaviji. Na strani 388, na primer, piše Vidali v članku «Primer Jugoslavije» (oktobra 1943): «V Jugoslaviji sta dve gverilski formaciji. Eno vodi general Draža Mihajlovič, ki se že od oktobra 1941 ne vojskuje, ker čaka na izkrcanje zaveznikov. Obstojajo dokumenti, ki izpričujejo, da se je vojni minister kralja Petra pogajal z nacisti in italijanskimi fašisti z edinim namenom, da bi uničil drugo gverilsko oboroženo silo. Mihajlovič je nacionalistični Srbi in se bujuje, da bi zopet vzpostavil predvojno Jugoslavijo, oziroma ječo narodov pod jarmom zverinske diktature. Naravno je, torej, da je njegova vojska majhna in da jo ljudstvo prezira.

Druga oborožena formacija je narodno osvobodilna vojska, katero sestavlja 250.000 partizanov pod vodstvom generala Josipa Broza Tita. Doslej so vse dejavnosti te vojske pripisovali enotam generala Mihajloviča. (Nesramna potvorba!). Osvobodilna vojska ima lastno radioodajno postajo 'Svobodna Jugoslavija'.

Po kratkem opisu osebnosti in udejstvovanja maršala Tita, tako nadaljuje: «Ta vojska se je vedno, brez presledkov, bojevala, ne da bi čakala na pomoč ali izkrcanje zaveznikov: vsi boji, ki so bili v Črni Gori, Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, na Hrvaškem, v Istri, ob mejah z Madžarsko in z Avstrijo, predstavljajo bleščečo zgodovino partizanov generala Tita. Da bi svet razumel osebnost generala Tita in obseg dejavnosti njegovih partizanov, je bilo potrebno, da so dopisniki Združenih narodov obiskali to vojsko in objavili resnico...».

Knjiga je torej zelo zanimiva za vse naše ljudi, za vse antifašiste in spada v vsako zasebno knjižnico, v vsako knjižnico naprednih, protifašističnih organizacij.

J. G.

P.S.: Knjiga «La guerra antifascista» («Antifašistična vojna») je na razpolago na sedežu KPI v Trstu - Ul. Capitolina 3 - stane pa 10.000 lir.

GLASBENA MATICA - TRST
Abonmajska sezona 1973-74

V petek 25. januarja 1974 ob 20. uri v Kulturnem domu v Trstu

SLOVENSKI TRIO

Ací Bertoneclj - klavir
Dejan Bravničar - violina
Ciril Škerjanec - violončelo

Gorica se bori za svoj obstoj

Gospodarska konferenca - pomembna pobuda goriške federacije KPI

Goriška federacija KPI je preteklo soboto priredila pokrajinsko gospodarsko konferenco. Na njej so razpravljali o številnih vprašanih in o predlogih, ki jih postavljajo komunisti za rešitev gospodarske krize in za gospodarski razvoj na Goriškem.

Objavljamo povzetek iz študije, ki jo je za gospodarsko konferenco napisal član vodstva goriške federacije KPI tov. Chiarion.

Pred prvo svetovno vojno je imela Gorica specifične značilnosti in funkcije. Mesto, na stičišču Vipavske doline s Posočjem, je imelo široko zaledje. Po zgraditvi železnic se je zaledje še bolj razširilo. Goriško železniško vozlišče je bilo med najvažnejšimi v bivši avstro-ogrski državi. In prav po zgraditvi železnic se je mesto naglo širilo. V nekaj več kot 40 letih se je število prebivalcev podvojilo (leta 1869: 16.659 prebivalcev, leta 1910 pa 30.995). Razvoj je onemogočila prva svetovna vojna.

Po prvi svetovni vojni so se razmere spremenile. Goriško mesto je zgubilo svoje širše zaledje. Nastala je stagnacija. V letih 1921-1931 je število prebivalcev naraslo na 44.940. Toda do tega je prišlo potem, ko so mestu priključili več okoliških občin.

Po drugi svetovni vojni so se razmere bistveno spremenile. Goriška občina je od 10.206 ha površine izgubila nad 6.000 ha in okrog 8.000 prebivalcev. Politika hladne vojne je stanje še poslabšala. Začela se je najhuša kriza, kar jih je mesto kdaj doživelo. Narasla je brezposelnost in nastala je nevarnost, da bo prenehala tudi sicer šibka industrijska dejavnost. V taki situaciji je bila ustanovljena prosta cona (priznana z zakonom št. 1438 z dne 1.12.1948).

V naslednjih letih je v mestu prišlo do določenega premika, vendar ne takega, da bi bistveno spremenil položaj. Iz neke študije, ki jo je izdelal prof. Forte, izhaja, da je bilo v slaščičarski industriji leta 1951 zaposlenih le 127 oseb, leta 1971 pa 633; kartotehnična industrija, ki je nastala po letu 1951 je leta 1971 zaposlovala 453 delovnih moči; v desetletju 1951-1971 se je število zaposlenih v lesni industriji in obrti povečalo od 46 na 406, na področju likerske industrije pa je

v tem obdobju število zaposlenih nazadovalo od 195 na 112. (Omembe vredno je dejstvo, da so se prav na tem področju dogajale velike špekulacije, saj je prosta cona nudila velike ugodnosti zlasti industriji likerjev).

Prosta cona je najbolj koristila tekstilni industriji. Poleg tovarne «Cotonificio Triestino» (sedaj «Bustese»), ki je zaposlovala do 3.263 delovnih moči, je nastal še «Cotonificio Goriziano», v katerem je bilo leta 1963 zaposlenih 195 delovnih moči, leta 1970 pa 416.

Kljub raznim ugodnostim, ki jih je prinesla prosta cona in kljub porastu števila zaposlenih, položaj ni rožnat. Iz statistike, ki jo je objavila občina je razvidno, da je število zaposlenih v industriji v letih 1961-1971 nazadovalo in sicer od 8.491 na 7.189. Do največjega nazadovanja je prišlo v «Cotonificio Bustese» (1963: 3263 zaposlenih, 1971: 2229, danes pa je pri tem podjetju zaposlenih okrog 1700-1800 oseb; in v «Cotonificio Goriziano» (1970: 416 zaposlenih, 1971: 331). Tudi na področju kovinske industrije je prišlo do nazadovanja števila zaposlenih (1966: 1.230, zaposlenih, 1971: 998).

Po podpisu videmskega sporazuma in normalizaciji odnosov med Italijo in Jugoslavijo se je mednarodni železniški in cestni promet močno povečal. Maloobmejni promet je postal važen činitelj goriškega gospodarstva. Kljub temu pa se goriško gospodarstvo nahaja v zelo delikatnem položaju.

Obstoječa stvarnost potrjuje, kako pravilna je bila politična usmeritev, ki jo komunisti že mnogo let zagovarjajo. Komunisti se zavzemajo za to, da bi Gorica dejansko postala «most», središče mednarodnega prometa in trgovine ter sodelovanja z deželami vzhodne Evrope. Po drugi strani pa obstoječa stvarnost dokazuje, kako zgrešeni so bili koncepti demokristjanov, ki so trdili, da naj bo Gorica «ogledalo», in socialdemokratov, ki so se navduševali za «mali Berlin».

Bodočnost Gorice je odvisna od tega, kako bodo izkoriščene tudi možnosti, ki jih nudi zemljepisna lega in v kolikšni meri bo potencirana vloga obmejnega središča.

Tudi danes se Gorica bori za svoj obstoj. V tej bitki se spopada s številnimi težavami. Največje težave je iskati v dosednji politiki osrednje vlade. Vojaške služnosti so izkrivile urbanistično načrtovanje. Tudi trasa nove avtoceste je bila temu pogojena. Pogojena je bila tudi gradnja sama. Vprašanje mednarodnega mejnega prehoda v Štandrežu je še vedno odprto vprašanje. Tem in številnim drugim vprašanjem pa se pridružuje še naslednje, ki je manj znano: Dolgoročni načrt za železnice, ki predvideva investicije v znesku 4.000 milijard, predvideva tudi potenciranje železniških infrastruktur, ki služijo mednarodnemu prometu. Toda z grenkobo moramo ugotoviti, da bo Gorica, kot vsa dežela, še enkrat prikrajšana. Številke to potrjujejo: Ventimiglia 103 milijarde, Chiasso 15 milijard, Sempione 30 milijard, Brenner 39 milijard, Trbiž 22 milijard, Gorica in Opčine 4 milijarde.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Uporne Mačkolje

(Nadaljevanje s 7. strani)

svobodo. Tudi drugi so pričali, da je mladina v Mačkoljah pomagala gibanju že pred nastankom mladinskih organizacij. Ko so starejši člani partije in drugi antifašisti potrebovali pomoč, je bila mladina vedno na razpolago. Mladina je prenašala orožje in zbiral razne potrebščine za borce. Mlade komuniste so vzdrževale kurirske zveze «Imeli smo številne sestanke, pravi Cvetko Smotlak. Na sestanke so prihajali vodilni kadri iz Gaborovice, ki je bila takrat nekakšno središče organiziranega gibanja za vso okolico, seznanjali so nas s položajem, spodbujali in nam dajali smernice za delo».

JELKA GERBEC

DELO

glasilo KPI za slov. narod. manjšino
Direktor Marija Bernetič
Uredja uredniški odbor
odgovorni urednik:
Anton Mirko Kapelj
Uredništvo in uprava: Trst, Ul. Capitoline, 3 - telef. 744-046 744-047
Dopisništvo v Gorici: Ul. Locchi, 2
Letna naročnina 1.000 lir
Poštni tekoči račun: Tst 11/7000
Tisk: Tiskarna Riva, Trst, Ul. Torbancina 12.